

לכבוד
גב' איילת שקד,
שרת הפנים

לכב' השרה שלום רב,

הנדון: בקשה להסדרת פתרון דחוף לבעיית חיובי הארנונה על מאגרי קולחין להשקייה

"מים לישראל" הינה אגודה שיתופית המאגדת תחתיה מפיקים, ספקים, וצרכני מים, הפועלים במרחבים החקלאיים-כפריים של מדינת ישראל. אנו פונים אלייך בבקשה לפעול להסדרה דחופה של פתרון לבעיית חיובי הארנונה על מאגרי קולחים להשקייה, כדלקמן:

1. רקע

כידוע, הדין מסדיר את חובתן של רשויות מקומיות ותאגידי מים וביוב, לטהר את השפכים, עד לרמה המאפשרת שימוש בהם להשקייה, או הזרמתם לנחלים ולים, אלו הן שתי חלופות "פתרון הקצה" של השפכים.

רמת הטיהור הנדרשת לשם הזרמה לנחל ולים היא גבוהה יותר ויקרה יותר מזו הנדרשת לשם השקייה, כך שפתרון הקצה המועדף לסילוק השפכים הוא הספקת הקולחים המטוהרים להשקייה חקלאית. פתרון זה גם מסייע לחקלאות ומאפשר לחקלאים לוותר על מים שפירים, שיש בהם מחסור ושעלותם גבוהה, ולתרום בכך למשק המים כולו.

מי הקולחים המטוהרים, המושבים להשקייה, מהווים כיום מרכיב חשוב בקיום החקלאות בישראל.

מאחר שקולחים מיוצרים בכל ימות השנה, ואילו תקופת ההשקייה העיקרית היא בין החודשים מאי לאוקטובר, ניצול הקולחים להשקייה מחייב הקמת מאגרים יעודיים.

מדובר במאגרים שעלות הקמתם יקרה, ולשם יצירת התכנות להקמתם ולשימוש בקולחים שיאגרו בהם להשקייה, ניתן להקמתם סיוע המדינה, לפי "נוהל סיוע" של רשות המים.

כבר כיום יש חוסר משמעותי בכושר אגירה, מה שמביא לזרימת מיליוני מ"ק של עודפי קולחים מדי שנה לנחלים ולים, כך שנדרשת הקמת מאגרים נוספים באופן מיידי, ועם התרחבות האוכלוסיה והמשך הפיתוח, ידרשו עוד ועוד מאגרים.

2. בעיית חיובי הארנונה

בעבר, רשויות מקומיות רבות חייבו מאגרי השקייה בתעריפי ארנונה של אדמה חקלאית או פטרו אותם מארנונה כלל.

בשנים האחרונות, עקב פעולות של רשויות למיקסום גביית הארנונה, ולחיפוש תעריפי חיוב מקסימליים, והזדמנויות חיוב מקסימאליות, הופכים חיובי הארנונה למאגרים להיות בעיה אסטרטגית, עד כדי איום על יכולת ההקמה של מאגרים חדשים ועל יכולת ההפעלה של מאגרים קיימים.

מאגר קולחים להשקייה, מטבעו, הוא עתיר שטח, ותופס מאות דונמים.

תעריפי הארנונה נקבעים במחיר למ"ר, וחיפוש רשויות מקומיות אחר תעריפים גבוהים לכל מ"ר, מביא חיובי ארנונה על מאגרים למצבים בלתי אפשריים.

לדוגמא - אם רשות מקומית עוברת מחיוב לפי תעריף של "אדמה חקלאית" בסדר גודל של 0.05 נ"ל למ"ר לשנה, לתעריף של "קרקע תפוסה" בסדר גודל של 5.5 נ"ל למ"ר, המשמעות לגבי המאגרים באותה רשות היא סגירתם.

לפי אותה דוגמא - על מאגר בשטח של 200 דונם, האוגר כמות של 1,000,000 מ"ק - חיוב בהיקף של 10,000 נ"ל בשנה, יהפוך לחיוב בהיקף של 1,100,000 נ"ל בשנה (!) מה שיחייב להוסיף למחיר המים 1.1 נ"ל למ"ק, ובעצם להכפיל את מחירם. זה ישלול כל התכנות להמשך שימוש בקולחים מאותו מאגר, בהיותם יקרים יותר ממים שפירים, ומכאן קצרה הדרך לאובדן השקעות באותו מאגר, ליצירת מפגע של זרימת קולחים לנחלים ולים, ולניצול מים שפירים יקרים להשקייה.

אין אחידות בתעריפי הארנונה ולא בסיווגי הארנונה. השונות בין הרשויות היא עצומה, והפערים יכולים להגיע לאלפי אחוזים. זאת, בניגוד גמור לצורך באחידות, יציבות, וודאות לטווח ארוך בכל הנוגע למאגרי השקייה, ועלויות הפעלתם.

סכנת חיובי הארנונה, והחשש מחיובי ארנונה לא מידתיים, מגיעים לכדי איום אסטרטגי על משק הקולחים.

מן הסתם, סכנה זו מטילה צל כבד על הכוונה להוריד את תעריפי הקולחים ולהרחיב השימוש בקולחים להשקייה, לשמה מונה לאחרונה צוות מיוחד בראשות מנכ"ל משרדי האנרגיה והחקלאות.

נציע לראות בעניין זה גם סקירה שהוציאה רשות המים עוד ב-6.5.2019, לפיה התנהגות "נועזת" של רשויות בנושא חיובי ארנונה על מאגרים, כפי שפורטה שם כדוגמא, עלולה להפיל תוספת חיוב של 1.9 מיליארד נ"ל בשנה, ולעליית תעריף הקולחין ב-500% !

3. בקשתנו להסדרת פתרון דחוף כבר לגבי שנת 2023

למניעת האיום האסטרטגי שמקורו בחיובי הארנונה ובצווי הארנונה של הרשויות השונות, על השונות שבהם ועל הקשיים שבהם, נדרש פתרון ארצי אחיד והוגן, שירחיק את האיום הנ"ל.

מבוקש לכן להסדיר, ברמה ארצית, במסגרת החלטת ממשלה ו/או צווים ו/או תקציב שנת 2023 ו/או חקיקה קשורה אליו, קביעת תעריף מקסימאלי אחיד לארנונה למאגרים שאין לחרוג אל מעבר לו.

בהתחשב בשימוש במים ממאגרים כאמור להשקייה חקלאית, ובהתחשב במדיניות הממשלה לפיה יש להפחית את מחירי המים לחקלאות בכלל, ואת הקולחים בפרט, ואף להרחיב את השימוש בקולחים להשקייה, מבוקש לקבוע כי תעריפי הארנונה על מאגרי מי קולחים להשקייה ומתקני מי קולחים להשקייה, בכל רשות מקומית, לא יעלו על תעריף הארנונה לאדמה חקלאית באותה רשות. זאת, החל מינואר 2023.

נשמח להשתתף בכל דיון, בכל פורום, כדי להסביר בהרחבה בקשתנו זו והצורך בה, לרבות מקרים בהם נתקלנו המדגימים את החשש.

בברכה

אורן עמיאל
מנכ"ל

איתן ברושי
יו"ר

העתקים :

שרת האנרגיה, גבי קארין אלהרר
שר החקלאות, מר עודד פורר
יו"ר השדולה החקלאית בכנסת, ח"כ רם בן ברק
מנכ"ל משרד הפנים, מר יאיר הירש
מנכ"ל משרד האנרגיה, מר ליאור שילת
מנכ"לית משרד החקלאות, גבי נעמה קאופמן-פס
מנהל רשות המים, מר גיורא שחם
משנה למנהל רשות המים, מר זאב אחיפז
סמנכ"ל אסדרה ברשות המים, מר דני גרינוולד
יו"ר התאחדות חקלאי ישראל, מר עמית יפרח
מזכ"ל התאחדות חקלאי ישראל, מר אבשלום (אבו) וילן
יו"ר מרכז השלטון האזורי, שי חגיגי
חברי מים לישראל